

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผล
ต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
THE ACADEMIC LEADERSHIP MODEL OF PRIMARY SCHOOLS
ADMINISTRATORS AFFECTING THE SCHOOL MANAGEMENT EFFECTIVENESS IN
THE WORLD CLASS STANDARD SCHOOL
UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

นิลวรรณ ทองเทียนชัย* มิตรภาณี พงษ์พั่ว** พาที เกศธนาร***

Ninwan Tongtianchai, Mitparnee Phongphua, Patee Kesthanakorn

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการจำนวน 406 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous

Latent Variables) 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) 1 ตัวแปร คือ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การเป็นคนดี การเป็นคนเก่ง การเป็นคนมีความสุข ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูความสำเร็จของงาน และความก้าวหน้าของงาน ผลการตรวจสอบความตรงของ

---

* Doctor of Philosophy Program in Administration for Education Development Faculty of Education Kanchanaburi Rajabhat University.

** Faculty of Education Kanchanaburi Rajabhat University.

*** Faculty of Education Kanchanaburi Rajabhat University.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 100.53$, $df = 67$; $p = 0.005$; $GFI = 0.956$; $AGFI = 0.937$ และ $RMSR = 0.040$ ซึ่งตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา เท่ากับ 0.70

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; โรงเรียนมาตรฐานสากล

ABSTRACT

The objectives of the research were to build and verify the validity of the academic leadership model of primary school administrators that would affect the school management effectiveness in the world class standard schools under the Office of Basic Education Commission, The population was 406 school administrators and deputy administrators on academic affairs in schools under the Office of Basic Education Commission and the 324 samples were selected by multi-stage random sampling. A constructed questionnaire for administrators to analyze was using confirmatory analysis employing LISREL.

The main findings revealed that the academic leadership model included one exogenous latent variable, that is, academic leadership, which consisted of three observable factors, such as behavior of being academic leaders, participation in administration, and competency of school administrators. Moreover, there was one endogenous latent variable, that is school management effectiveness which consisted of five observable factors such as being a good person, being an intellectual person, being a happy person, task accomplishment; advance in their career path. The results of verification of this model revealed that it was in accordance with the empirical data. ($\chi^2 = 100.53$, $df = 67$; $p = 0.005$; $GFI = 0.956$; $AGFI = 0.937$ and $RMSR = 0.040$) The variable of academic leadership affected the effectiveness of school administration at 0.07

Keyword: Academic Leadership; The world class standard school

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม โลกแห่งการศึกษาในปัจจุบันไม่อาจหยุดนิ่งได้ หากต้องมีการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลง มีการแข่งขัน ถ้าเรายังย่ำอยู่กับที่ นอกจากจะขาดโอกาสในการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังจะส่งผลให้ประเทศด้อยพัฒนาตามไปด้วย ขณะนี้มีคำว่า “การศึกษาข้ามชาติ” คือการศึกษากำลังจะไร้พรมแดน ปัจจุบันการจัดการศึกษาได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก หลายประเทศมีแนวโน้มที่จะจัดการศึกษาข้ามชาติ หรือข้ามพรมแดน (Transnational Education :TNE) ให้มากขึ้น เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้าไปศึกษาในสถาบันการศึกษาของตน อันเป็นการสร้างรายได้ที่จะสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง การศึกษาข้ามชาติกำลังมีบทบาทสำคัญต่อตลาดการศึกษาระดับโลกและแนวโน้มในอนาคตประเทศใน “เอเชีย” จะเป็นเป้าหมายสำคัญที่มหาวิทยาลัยดังของโลกจะพากันเข้ามาลงทุน โดยเฉพาะประเทศที่ประกาศนโยบายจะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา (Education Hub) ของภูมิภาค อย่างจีน ฮองกง มาเลเซีย และเกาหลีใต้ ความเคลื่อนไหวของการจัดการศึกษาข้ามชาติกำลังแพร่กระจายทั่วเอเชียในช่วงที่หลายประเทศกำลังเตรียมการรวมตัวเข้าเป็นประชาคมอาเซียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องมีการวางแผนกำหนดทิศทางการศึกษาให้ชัดเจนขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาค้ามชาติดังกล่าว ประเทศไทยจำเป็นต้องก้าวให้ทันเพื่อการแข่งขันทางการศึกษาในอนาคต และก้าวหนึ่งที่สำคัญอันจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเยาวชนคนไทยให้มีทักษะ มีกระบวนการ มีความสามารถ รู้เท่าทันโลกในยามที่โลกกำลังจะไร้พรมแดน คือการให้ความสำคัญกับโลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากผลการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) ที่ผ่านมาในภาพรวม สะท้อนถึงการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ 1) มุมมองด้านหลักสูตร จากการศึกษาและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรของนานาประเทศ พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เป็นลำดับแรก แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์น้อยมาก ไม่สะท้อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) มุมมองด้านการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) การดำเนินงานในภาพรวมของการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารและไม่มีประสบการณ์มีปัญหาที่แตกต่างกัน กระบวนการดำเนินงานควรมีการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับผู้บริหารโรงเรียนทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิธีสื่อสารกับบุคลากรหลากหลายวิธีอย่างเหมาะสม เพื่อนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมาย อาทิ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ให้ไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นขั้นตอน มุ่งพัฒนาบุคลากร การสร้างความผูกพันและความสามัคคีเพื่อให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มตามศักยภาพ

ภาวะผู้นำทางการศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กัน การเป็นผู้บริหารสมัยใหม่ต้องมีความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพราะผู้บริหารสมัยใหม่ต้องตระหนักว่ามนุษย์มีความแตกต่างกันตามลำดับขั้นของความต้องการจำเป็น ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องใช้ศาสตร์ และศิลป์ในการบริหาร ทฤษฎีจะเป็นเครื่องมือและเครื่องช่วยนำทางสำหรับผู้บริหาร ถ้าไม่มีทฤษฎีการ

บริหารงานจะประสบความสำเร็จได้ด้วยเหตุบังเอิญเท่านั้น ส่วนศิลปินั้นจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำเอาทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้ การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของบุคลากรในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนอันจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรของโรงเรียนในอนาคต คุณลักษณะผู้นำอย่างเปี่ยมคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับผู้บริหารระดับมืออาชีพตามความต้องการ (Wantana Naowan, 2558)

จากความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังกล่าว ที่ต้องทำหน้าที่วิเคราะห์ วิจัยเพื่อเป็นรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงนำมาสู่ความสนใจของผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดข้อความรู้ที่แสดงถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เหมาะสม สามารถใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาถึงการได้มาของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ทางหนึ่ง และนำไปสู่การพัฒนาแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพว่าจะมีวิธีการใดที่จะพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เอื้อต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา หรือสนับสนุนส่งเสริมตลอดจนการพัฒนาให้บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษาทุกสังกัด ให้สามารถบริหารงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1) เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2) เพื่อตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 221-224) กล่าวถึง องค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3

องค์ประกอบคือ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การจัดการด้านการเรียนการสอน และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และแนวคิดของ โคเฮนและฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เป็นการบริหารโดยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการได้รับประโยชน์ทางวิชาการ จากการจัดการศึกษา การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการดำเนินงาน ในการรับผลประโยชน์ และในการประเมินผล และขอบเขตเนื้อหาด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย การมองเห็นทักษะและความสามารถที่บุคลากรแสดงออกในการทำงานที่ทำทนายร่วมกัน รวมถึงการมีทัศนคติในการทำงาน มีทักษะในการวิเคราะห์ประเด็นอย่างตรงไปตรงมาและมีทักษะในการจัดการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ยุ่ยากซึ่งสามารถจะนำองค์กรไปสู่การเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) องค์ประกอบของประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา พิจารณาได้จาก 5 ตัวแปร ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ด้านการเป็นคนดี ด้านการเป็นคนเก่ง และด้านการเป็นคนมีความสุข ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความสำเร็จของงาน และด้านความก้าวหน้าตามแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001), Locke (1984, P. 93)

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) โดยศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์งานวิจัย ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย ในประเด็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารในโรงเรียนมาตรฐานสากล

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบงานวิจัย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เลือกลุ่มตัวอย่าง สร้างและพัฒนาเครื่องมือ ออกแบบการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำโครงร่างการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิจัยตามโครงร่างการวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนละ 2 คน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 406 คน ประกอบด้วย ภาคเหนือ 23 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 54 โรงเรียน ภาคกลาง 65 โรงเรียน ภาคตะวันออก 11 โรงเรียน ภาคตะวันตก 13 โรงเรียน และภาคใต้ 37 โรงเรียน ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและรองฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 324 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือผู้บริหารสถานศึกษาและรองฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการ ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดประถมศึกษา 203 โรงเรียน โดยใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie & Morgan, 1970) ควรมีกลุ่มตัวอย่าง 201 คน และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจร่วมด้วย ดังนั้น สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ใช้โปรแกรม LISREL ซึ่งเป็นสถิติวิเคราะห์ขั้นสูง จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ (Byrne, 2006) และควรมีจำนวนอย่างน้อย 5 เท่าของตัวแปรแฝง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ตัวแปรในโมเดลมีการแจกแจงแบบปกติพหุนามทุกตัว ขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 100 หน่วย (Byrne, 2006) การวิจัยครั้งนี้ใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลคลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 6 ต่อ 1 พารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าหรือจำนวนเส้นทาง (Path) ในการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าทั้งหมด 41 พารามิเตอร์ หรือมีจำนวนเส้นทางแสดงความสัมพันธ์ของ ตัวแปรในโมเดลกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้งหมด 41 เส้นทาง ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตามสูตรของ (Hair. et al, 2006) ควรมีขนาด 246 คน จาก 406 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 324 คน เพื่อชดเชยกรณีการตอบกลับแบบสอบถามไม่ครบ

ขั้นที่ 2 การแบ่งสถานศึกษา

ผู้วิจัยใช้การแบ่งกลุ่มตามภาคของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งสถานศึกษาตามเขตออกเป็น 6 กลุ่ม และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยการจับฉลากโดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มสถานศึกษา	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	
	ขนาดประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มที่ 1 กลุ่มภาคเหนือ	46	36
กลุ่มที่ 2 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	108	86
กลุ่มที่ 3 กลุ่มภาคกลาง	130	104
กลุ่มที่ 4 กลุ่มภาคตะวันออก	22	18
กลุ่มที่ 5 กลุ่มภาคตะวันตก	26	20
กลุ่มที่ 6 กลุ่มภาคใต้	74	60
รวม	406	324

ที่มา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

ขั้นที่ 3 การระบุกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและรองฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 324 คน

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variables) 1 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ การจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

2. ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variables) 1 ตัวแปร คือ ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การเป็นคนเก่ง การเป็นคนดี การเป็นคนมีความสุข ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูความสำเร็จของงาน และความก้าวหน้าของงาน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและรองฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบวัดภาวะผู้นำทางวิชาการ และ ตอนที่ 3 แบบวัดประสิทธิภาพการจัดการสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดย 1 หมายถึง น้อยที่สุด จนถึง 5 หมายถึง มากที่สุด

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และดำเนินการติดตามแบบสอบถามไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง โดยใช้การติดตามด้วยตนเองและโทรศัพท์ติดตาม โดยเว้นระยะห่างจากเวลาที่ส่งแบบสอบถามเป็นเวลาครั้งละ 1 สัปดาห์ และมีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การวิเคราะห์เชิงสำรวจ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.4) อายุอยู่ในช่วงอายุ 46 – 55 ปี (ร้อยละ 52.5) จบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 80.7) ขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียน

ขนาดใหญ่ (ร้อยละ 81.3) เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการบริหาร พบว่า ประสบการณ์ในการบริหารที่มากที่สุด คือ ประสบการณ์ 1-10 ปี (ร้อยละ 41.1)

ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรในการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถิติบรรยายตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ (LS) รวม 3 ตัวแปร คือ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (LSa) การจัดการด้านการเรียนการสอน (LSb) และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ (LSc) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.667 ถึง 4.839 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.753 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การจัดการด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.720

2. ผลการวิเคราะห์การแจกแจงของตัวแปรด้านการจัดการศึกษาการมีส่วนร่วม (LP) รวม 4 ตัวแปร คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (LPa) การตัดสินใจ (LPb) การรับผลประโยชน์ (LPC) และการประเมินผล (LPd) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.544 ถึง 4.731 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.688 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.672

3. ผลการวิเคราะห์สถิติบรรยายตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงด้านสมรรถนะผู้บริหาร (LC) รวม 4 ตัวแปร คือ ทักษะการมองเห็นความสามารถของบุคคล (LCa) ทักษะคติในการทำงาน (LCb) ทักษะคติในการวิเคราะห์ประเด็นอย่างตรงมาตรงไป (LCC) และทักษะคติในการแก้ปัญหา (LCd) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.636 ถึง 4.778 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะการมองเห็นความสามารถของบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.720 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทักษะคติในการวิเคราะห์ประเด็นอย่างตรงมาตรงไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.6527

4. ผลการวิเคราะห์สถิติบรรยายตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา (EFF) รวม 5 ตัวแปร คือ การเป็นคนดี (EFFa) การเป็นคนเก่ง (EFFb) การเป็นคนมีความสุข (EFFc) ความสำเร็จของงาน (EFFd) และความก้าวหน้าของงาน (EFFe) พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.579 ถึง 4.698 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเป็นคนมีความสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.698 และตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การเป็นคนเก่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.520

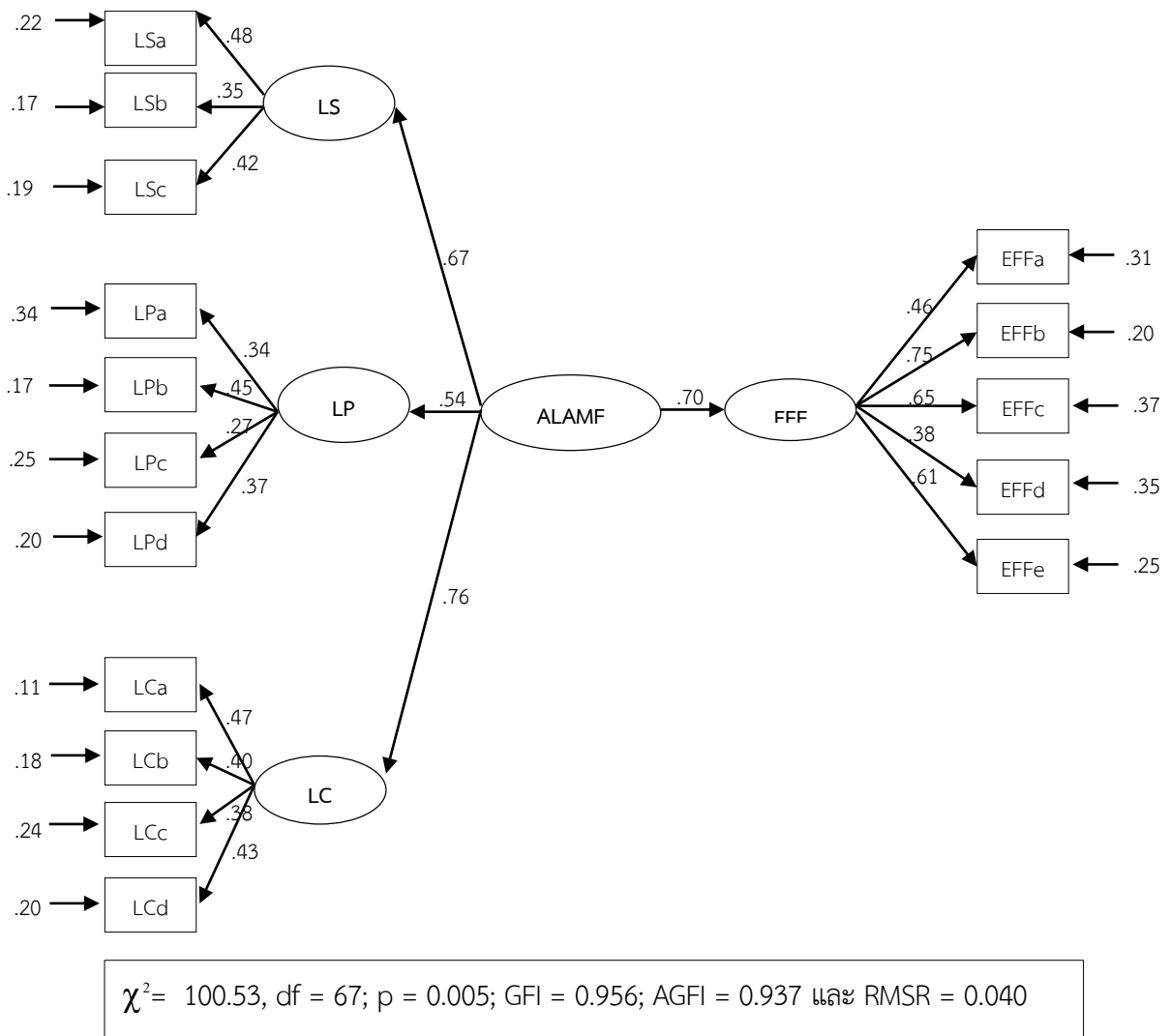
5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

1) รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล 16 ตัวแปร แยกวิเคราะห์เป็นรายตัวแปร ดังนี้ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (ALAMF) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่ ตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดมีค่าเท่ากับ .890 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ กับ การจัดการศึกษาการมีส่วนร่วม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดมีค่าเท่ากับ .841 เป็น

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ กับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลการจัดการศึกษา ความสัมพันธ์ในทางบวก โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดมีค่าเท่ากับ .765 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสำเร็จของงาน กับความก้าวหน้าของงาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดมีค่าเท่ากับ .515 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการเป็นคนดี กับความสำเร็จของงาน เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งหมด 120 คู่ มีความสัมพันธ์ในทางบวกทุกคู่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ตัวแปรแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .366 ถึง .834 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดมีค่าเท่ากับ .834 เป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทัศนคติในการทำงาน กับความก้าวหน้าของงาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดมีค่าเท่ากับ .366 เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทักษะการมองเห็นความสามารถของบุคคล กับทัศนคติในการวิเคราะห์ประเด็นอย่างตรงมาตรงไป

2) ผลการตรวจสอบความตรง พบว่า ค่า $X^2 = 100.53$, $df = 67$; $p = 0.005$; $GFI = 0.956$; $AGFI = 0.937$ และ $RMR = 0.040$ ซึ่งตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา เท่ากับ 0.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำทางวิชาการได้ร้อยละ 91.2 ตัวแปรความสำเร็จของงานสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษาได้ร้อยละ 67.3 และผลการวิเคราะห์โดยสรุปรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความตรง (validity) และข้อมูลที่ได้มีความตรงเชิงโครงสร้าง สรุปได้แผนภูมิรูปภาพดังนี้

6. อภิปรายผล

รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เห็นได้จาก องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Napadech Booncherdchoo (2552: 124) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา พบว่า ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ และ Prapan Boonwan (2556: 7) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และมาตรฐานด้านผู้บริหารตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านระบบการบริหารจัดการ ได้แก่ การนำระบบการจัดการความรู้ (KM) มาใช้ในการบริหารจัดการ; การนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศมาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้าน และด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sasiporn Rintha, (2554: 5) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารมีวิธีสื่อสารกับบุคลากรหลากหลายวิธีและเหมาะสม ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการจัดทำแผน และจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ การถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ลงสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นขั้นตอน ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ดำเนินการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ และจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และทบทวนผลการดำเนินการ และนำผลมาเพื่อผลักดันให้เกิดการปรับปรุงยกระดับมาตรฐานการศึกษา ด้านการมุ่งพัฒนาบุคลากร การสร้างความผูกพันและความสามัคคีให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มตามศักยภาพ ด้านการจัดการกระบวนการ จัดโครงสร้างการบริหารจัดการเป็นระบบและครอบคลุมงานทุกฝ่าย กำหนดแนวทางเพื่อมุ่งพัฒนาให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน และ ด้านผลลัพธ์ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบมีความสะดวก รวดเร็ว ข้อมูลเป็นปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Purkey and Smith (1983: 427-452) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่แสดงถึงการมีประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ (1) ด้านโครงสร้าง ประกอบด้วย การบริหารและภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ความมั่นคงในการปฏิบัติงานของครู หลักสูตรมีความชัดเจน และจัดเป็นระบบ การพัฒนาคณะครู การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากผู้ปกครอง มีการยอมรับจากนักเรียนอย่างกว้างขวาง การมีเวลาจากการเรียนรู้สูง และมีการสนับสนุนจากท้องถิ่น (2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การมีการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความคาดหวังร่วมกันสูง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ไปใช้เป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เห็นควรให้มีการศึกษาตัวแปรเชิงเหตุ หรือปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเกิดแนวคิดสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. เห็นควรให้มีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ที่มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ รวมถึงมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์และมีความเป็นทฤษฎีมากขึ้น

References

- Byrne, B.M. (2006) .*Structural Equation Modeling with EQS: Basic concept, Application, and Programming* (2nd). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N T. (1977). *Rural development participation: Concepts And Measures For Project Design: Implementation and Evaluation*. USA : Cornell University.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R .L., & Black, W. C. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6thed). Upper Saddle River, New Jersey : Pearson Education.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The Elementary School Journal*, 86(2), 221-224.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational Administration : Theory, Research, And Practice* (4th ed.). Singapore : McGraw-Hill.
- Krejcie, R. A., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 607-609.
- Napadech Booncherdchoo. (2552). *The Development of A Model of School Administrators competency Development in Accordance with Education Professional Standards*. (Doctoral Dissertation). Bangkok. Chulalongkorn University
- Prapan Boonwan. (2556). *Problem State of International Standard School Administration of Secondary School Clusters Attached to secondary Educational Service Area office 34, Mae Hong on province*. Journal of Graduate School, Far Eastern University.

- Purkey, S.C.& Smith M.S. (1983). *Effective school : A review*. The Elementary School Journal, 83 (4).
- Sasiporn Rintha. (2554). Sasiporn Rintha. (2554). Educational Mangement of The School in World Class Standard School Project : a case Study of Muangkhong School Under The Secondary Office Educational Service Area 31. *Doctoral Dissertation*. Khon Khan. Khon Kan University.
- Wantana Naowan. (2558). Leadership Development According to Buddhaddhamma of the Personnels of Phrapiriyaltitham Schools, General Education Section, Group 3 , *Journal of Mou Social Science Review*, 4(2), 87-101